Svensk Försäkring

2016-11-30

Depåförsäkring och Priips-förordningens tekniska tillsynsstandarder

Sammanfattning

Vi vill nedan beskriva ett särskilt allvarligt problem som kommer att uppstå på den svenska försäkringsmarknaden som en följd av de tekniska tillsynsstandarderna (RTS:en) till förordningen om faktablad för paketerade och försäkringsbaserade investerings-produkter för icke-professionella investerare (Priips-förordningen). Med all sannolikhet kommer vår svenska depåförsäkring - som är en stor och betydelsefull produkt - inte att överleva regleringen i RTS:en och således inte längre kunna tillhandahållas på marknaden. De inbetalda premierna för depåförsäkring under ett år i Sverige uppgår enligt färskt statistik till 45,6 miljarder kr, så frågan har mycket stor betydelse. Vi har uppfattat att det finns flera andra länder som har produkter med motsvarande problem som den svenska depåförsäkringen, däribland Irland och Luxemburg. Den allra viktigaste delen av lösningen är som vi ser det att – på motsvarande sätt som kommissionen föreslagit avseende UCITS – möjliggöra hänvisning till extern befintlig information för icke Priip-produkter utan att ställa kravet att den informationen ska uppfylla de detaljerade kraven i RTS:en. En ännu bättre lösning vore att tydligt i RTS:en undanta alla icke-Priip som t.ex. aktier och obligationer från hela regleringen så att dessa icke Priip-produkter inte heller behandlas som underliggande investeringsalternativ enligt art. 11-14.

Framflyttat ikraftträdande och något om den snabba processen med ändring av RTS:en

Svensk Försäkring välkomnar kommissionens förslag att skjuta upp tidpunkten för Priips-förordningens ikraftträdande med 12 månader och hoppas att våra medlemsföretag mycket snart kan få ett formellt och slutligt besked om detta. För oss är det dock avgörande att RTS:en ändras på ett ändamålsenligt sätt för att undvika negativa och oavsedda konsekvenser av regleringen. Vi har fått del av kommissionens brev nyligen med uppdrag till ESA:s att inom 6 veckor lämna förslag till ny lydelse av RTS:en. Vi har svårt att se hur man inom ramen för en så snabb process ska kunna producera tillräckligt bra lösningar på de komplexa problem som RTS:en ger upphov till. En central del av detta är ju att inhämta branschens synpunkter på tilltänkta tillägg och justeringar. Som vi ser det måste det ske för att grunderna i ambitionen om ”Better regulation” ska uppfyllas. Vi vill dock just på grund av att processen nu är så snabb vända oss till dig för att uppmärksamma de allvarliga konsekvenser som RTS:en kommer att få för svensk depåförsäkring om inte RTS:en ändras i vissa avseenden. Problematiken är - som vi ser det - helt klart en del av parlamentets kritik mot RTS:en såvitt avser

regleringen av Priips-produkter som erbjuder flera olika investeringsalternativ (MOPs).

Kommissonens förslag till lösningar på bristerna i RTS:en såvitt avser UCITS är inte tillräckliga för depåförsäkring

Av bilagan till kommissionens brev till ESAs framgår vissa utgångspunkter för deras arbete med förslag till ny lydelse av RTS:en. När det särskilt gäller regleringen av MOPs så ser vi positivt på grundtanken i bilagan att möjliggöra hänvisning till de befintliga KIID-faktabladen för UCITS. Även om detaljer kan behöva finslipas tror vi att de föreslagna tilläggen kommer att lösa grundproblemet med MOPs som har dessa fonder som underliggande investeringsalternativ.

Tyvärr löser kommissionens förslag till tillägg inte problemen avseende MOPs som har andra underliggande investeringsalternativ. Det är fortfarande ett stort problem för t.ex. vår svenska depåförsäkring att RTS:en innehåller ett krav på att den närmare informationen om underliggande investeringar (som ett generiskt Priips-faktablad ska få hänvisa till) i sig också måste uppfylla kraven i Priips-regelverket när det gäller presentation av risk, avkastning och kostnader. Som vi ser det strider regleringen i RTS:en i denna del mot artikel 6.3 i Priips-förordningen eftersom MOPs-producenterna där tillförsäkras en möjlighet att för MOP:s tillhandahålla en generisk beskrivning av de underliggande investeringsalternativen kompletterad med uppgift om var och hur man kan hitta närmare information. Den möjligheten är central för försäkringsföretagen och den berövas vi i praktiken genom de detaljerade kraven på den närmare informationen om de underliggande investeringarna i RTS:en.

Det är också ett problem att RTS:en kräver att viss specifik information om de underliggande investeringarna måste tas med i det generiska faktabladet genom att t.ex. kostnaderna och avkastningen hos samtliga dessa ska beaktas i de kostnadstabeller som ska finnas med. Detta krav strider också mot nivå 1-regleringen i förordningen som anger att det för aktuella produkter ska räcka med att det lämnas generisk information om de underliggande investeringarna i faktabladet. Den nämnda informationen är inte generisk. Som vi ser det måste RTS:en således ändras i dessa delar för att den inte ska stå i strid med förordningen.

Svensk depåförsäkring och varför regleringen i RTS:en inte fungerar

Antalet möjliga underliggande investeringsalternativ i en depåförsäkring kan vara mycket stort och försäkringsföretaget kan inte ha ständig kontroll över hur riskerna och kostnaderna för alla de olika underliggande investeringsalternativen förändras från dag till dag. Utbudet varierar dessutom över tid (t.ex. då en aktie noteras eller avnoteras). Normalt är det fråga om hundratals och ibland tusentals alternativ. Det är också tanken att produkten depåförsäkring ska ge kunden relativt fria investeringsmöjligheter.

Det är för oss helt uppenbart att regleringen i RTS:en inte utformats för att passa produkter med en sådan bredd och variation i utbudet av underliggande

investeringsalternativ som depåförsäkring. Ändå omfattas den. Våra försök att uppfylla regleringen för depåförsäkring kan närmast liknas vid att försöka få ned en fyrkantig kloss i ett runt hål.

Kravet i RTS:en på att den specificerade informationen om underliggande investeringar i sig också måste uppfylla kraven i Priips-regelverket när det gäller presentation av risk, avkastning och kostnader enligt artikel 11-13 gäller - av allt döma – även aktier och obligationer. Detta trots att de investeringsalternativen sedda för sig inte ens är Priip-produkter och beräkningarna som krävs därför inte passar dem. Vi har därför ställt oss frågan om det verkligen är avsikten med regleringen. Detta bl.a. mot bakgrund av skrivningarna i skälsats 7 i Priips-förordningen, om att tillgångar som innehas direkt - som just företagsaktier eller statsobligationer – inte är Priip-produkter och ska undantas från tillämpningsområdet för kravet på faktablad som sådant. Trots detta är det svårt att bortse från att ordalydelsen i RTS:en ändå måste läsas så att aktier och obligationer träffas av regleringen när dessa utgör underliggande investeringsalternativ.

När icke Priip-produkter som aktier och obligationer är underliggande investeringsalternativ är behovet av att få hänvisa till närmare information - som inte är utformad enligt kraven i RTS:en - faktiskt ännu större än när det gäller UCITS-fonder där det nu föreslås en sådan möjlighet. Ett av skälen till att många med oss är positiva till kommissionens ovan nämnda tillägg om möjlighet till hänvisning till UCITS-KIID är just att MOP-producenterna inte har den information/kunskap om fonderna som behövs för att utforma den specifika informationen om fonderna enligt kraven i artikel 11-13. Kommissionens tillägg i RTS:ens artikel 14 löser i princip detta genom att tillskapa möjlighet att hänvisa till UCITS-KIID som ju är utformad av de fondbolag som har kunskapen om fonderna. Men lösningen gäller bara för just dessa fonder.

När det gäller depåförsäkring saknar MOP-producenterna på motsvarande sätt nödvändig information/kunskap för att göra de beräkningar om aktier och obligationer som RTS:en kräver. Här är problemet ännu större än för UCITS-fonder, eftersom det inte finns någon motpart att vända sig till för att få tag i information och ställa krav på beräkningar. När det gäller UCITS-fonder har man vanligtvis i vart fall en avtalsrelation med fondbolagen. Sådana relationer saknas av naturliga skäl när det gäller aktier och obligationer i en depåförsäkring. Till detta kommer att det alltså rör sig om ett mycket stort och föränderligt antal olika investeringsalternativ. Flera av dessa alternativ är dessutom inte ens Priip-produkter (bl.a. aktier och obligationer). Det medför i sin tur att regleringen i RTS:en inte alls är utformad med dessa investeringsalternativ i åtanke och att beräkningsmodellerna inte passar för dessa. Sammantaget innebär det sagda att det faktiskt inte är möjligt att uppfylla RTS:ens krav för en svensk depåförsäkring. Svenska försäkringsföretag kan helt enkelt inte lämna den särskilda information som avses i artiklarna 11-13 för varje underliggande investeringsalternativ enligt kravet i artikel 14.

Ett annat konkret problem är att det är omöjligt i sig att beräkna de sammanlagda kostnaderna för depåförsäkring (vilka enligt kraven i RTS:en ska anges i det generiska faktabladet) och därvid ta hänsyn till kostnaden och avkastningen för underliggande investeringar i denna beräkning. För att göra det behöver man

känna till kostnaden för alla tillåtna underliggande investeringar, samt avkastningen på dessa, eftersom försäkringskostnaderna enligt reglerna ska anges som en procentsats av avkastningen. Det innebär således att försäkringsbolagen måste hålla reda på alla kostnader och historisk avkastning hos alla tillgängliga investeringsalternativ, och detta kontinuerligt, på grund av kravet i RTS:en att ta fram en ny Priips-KID vid betydande förändringar. Det är, som vi nämnt ovan, även i övrigt ett stort praktiskt problem för industrin om en mängd detaljuppgifter om de underliggande tillgångarna måste föras in i det generiska faktabladet. Det betyder att man måste ordna med IT-lösningar där data om alla de tusentals underliggande tillgångarna måste levereras in till försäkringsbolagen för att dessa ska kunna lägga in dem i sina generiska faktablad. Med kraven på uppdateringar vid ändringar innebär detta rent praktiskt att det generiska faktabladet kan behöva ändras så fort någon ändring sker när det gäller kostnaderna i någon av de tusentals underliggande investeringarna och att försäkringsbolagen därför löpande behöver bevaka sådana ändringar.

Konsekvenser om RTS:en inte ändras

Om RTS:en inte ändras finns det av ovan nämnda skäl en uppenbar risk att utbudet av valbara underliggande investeringsalternativ i depåförsäkringar kommer att bli mycket begränsat till nackdel för konsumenterna. Kravet på att föra in detaljinformation om de underliggande investeringarna i det generiska faktabladet strider, som nämnts ovan, mot Priips-förordningens reglering som endast ställer krav på att det generiska faktabladet ska innehålla generisk information om de underliggande investeringarna.

Vi ser alltså en tydlig och överhängande risk att produkten depåförsäkring som sådan inte kommer att överleva RTS:ens reglering i dessa delar. Här ska inflikas att om depåförsäkring försvinner finns det i princip bara ett likvärdigt alternativ för konsumenterna och det är investeringssparkonto (ISK). Konkurrensen är då utsläckt mellan dessa alternativ och konsumenterna är hänvisade till att spara i ISK. Företag (som är icke-professionella investerare) kan inte använda ISK, vilket innebär att ett jämförbart alternativ till depåförsäkring helt saknas för dem. Dessa företag skulle således vara hänvisade att söka helt andra lösningar för sitt sparande. De beskrivna konsekvenserna i form av minskat utbud och konkurrens är tydligt till nackdel för de konsumenter och andra icke-professionella investerare som Priips-förordningen avser att skydda.

Alla försök från MOP-producenterna att uppfylla regleringen kommer dessutom att innebära stor risk för att information om de underliggande investeringsalternativen hanteras olika och leder till skilda beskrivningar från olika MOP-producenter. Det kommer att leda till att konsumenterna blir direkt missledda av informationen i faktabladen och att meningsfulla jämförelser inte kan komma till stånd. Dessutom är det knappast en avsedd eller ens förutsedd effekt av Priips-förordningen att en så stor och betydelsefull produkt som depåförsäkring inte längre kan erbjudas på marknaden. Varken vi eller någon annan har gjort en ordentlig konsekvensanalys av detta eller kartlagt de marknadsrörelser som skulle bli följden. Helt enkelt för att Priips-regelverket inte på något sätt är avsett att få sådana effekter.

Förslag till lösningar

Den allra viktigaste delen av lösningen är som vi ser det att – på motsvarande sätt som kommissionen föreslagit avseende UCITS – möjliggöra hänvisning till extern befintlig information för icke Priip-produkter utan att ställa kravet att den informationen ska uppfylla de detaljerade kraven i RTS:en. Aktier är det underliggande investeringsalternativ som har i särklass störst betydelse för depåförsäkring, varför det är av central betydelse att hitta en hållbar lösning för dessa. Vi vet att det finns andra länder som har produkter med motsvarande problem som den svenska depåförsäkringen och att aktier är ett huvudproblem även för dessa länder.

En möjlighet att få hänvisa till information om underliggande investeringsalternativ avseende icke-Priips vore ett mycket bra steg mot en lösning. Men tyvärr vore det inte en tillräcklig lösning för att det ska vara möjligt att uppfylla kraven i RTS:en när det gäller depåförsäkring. Det krävs dessutom att det ovan nämnda kravet på att ta med kostnaderna och avkastningen hos de underliggande investeringarna i kostnadsberäkningen i det generiska faktabladet tas bort från RTS:en. Istället bör det vara tillräckligt att – enligt ovan - hänvisa till informationen om de underliggande investeringarna även i denna del. Eftersom kostnadsmåttet är kostnadernas effekt i procent på avkastningen måste man då istället beräkna detta utifrån en schabloniserad avkastning, som då bör vara densamma för alla bolag, varigenom konsumenten också får en bättre jämförelse mellan hur kostnaderna för de olika försäkringarna slår på en avkastning. En ännu bättre lösning vore att tydligt i RTS:en undanta alla icke-Priip som t.ex. aktier och obligationer från hela regleringen så att dessa icke Priip-produkter inte heller behandlas som underliggande investeringsalternativ enligt art. 11-14.

Depåförsäkringens betydelse

Vi vill här upprepa att depåförsäkring är en mycket stor och betydelsefull produkt i Sverige. Det är helt nödvändigt att RTS:en ändras så att depåförsäkring kan tillhandahållas konsumenter på den svenska marknaden och i andra EU-länder. Av vår statistik (som bygger på Finansinspektionens kvartalsrapportering) framgår alltså att de inbetalda premierna till depåförsäkring i Sverige från q3 2015 till q2 2016 uppgick till 45,6 miljarder. Annorlunda uttryckt är det ca en fjärdedel av alla premier som betalts in för fond- och övrig livförsäkring i Sverige. Se länk till vår statistik http://www.svenskforsakring.se/Huvudmeny/Fakta--Statistik/Statistics-list/Branchstatistik/Branschstatistik-kvartal-1992-/. Se särskilt s. 12 och 17. Där framgår också vilka försäkringsföretag som tillhandahåller depåförsäkring i Sverige och hur de inbetalda premierna fördelar sig. Finansinspektionen definierar i sina föreskrifter (FFFS 2015:13) depåförsäkring som *”en livförsäkring vars premier placeras i värdepapper eller fondandelar. Försäkringstagaren kan själv välja vilka värdepapper eller fondandelar om premierna placeras i. Dessa placeras i en depå. Om premier enbart får placeras i fondandelar, anses försäkringen vara en fondförsäkring.”* Vi kan tillägga att placeringsriktlinjerna för depåförsäkring varierar men att de ändå i huvudsak är relativt likartade hos olika försäkringsföretag.

Ett relaterat problem: rekommenderad innehavstid

Avslutningsvis vill vi framhålla ett annat problem med MOP-regleringen som gäller både för fond- och depåförsäkring. Den rekommenderade innehavstiden som ska anges i den generiska KID:en är enligt RTS:en den som gäller för produkten som helhet. Problemet är att fond- och depåförsäkringar normalt inte har någon särskild löptid i sig (till skillnad från t.ex. strukturerade produkter som regelverket uppenbarligen från början är framtaget för) eller rekommenderad innehavstid som är hänförlig till själva produkten (frånsett minimi-innehavstiden ett år som beror på återköpsförbudet inom ett år enligt försäkringsavtalslagen, vilket i sig har sin grund i lagen om avkastningsskatt). Våra medlemsföretag kan rekommendera olika kunder olika innehavstid beroende på kundernas syfte med investeringen, men ett produktfaktablad kan inte vara olika beroende på vilken enskild kund man vänder sig till. Den rekommenderade innehavstiden används enligt RTS:en bl.a. där kostnaderna anges. Kostnadernas effekt på avkastningen ska anges under tre tidsperioder; den rekommenderade innehavstiden, halva den rekommenderade innehavstiden samt ett år. Här måste alltså försäkringsföretagen ”hitta på” en rekommenderad innehavstid för att kunna ange kostnaderna och uppfylla kraven i RTS:en. Detta kommer att vara direkt vilseledande för konsumenterna. Den ”rekommenderade” innehavstiden kommer i många fall inte att stämma för ett flertal kunder som får faktabladet i sin hand.

Det är givetvis mycket angeläget att även denna brist i RTS:en åtgärdas.